

Andrea
Camilleri
La roda dels
equívocs

Traducció de Pau Vidal

ANDREA CAMILLERI

La roda dels equívocs

Traducció de Pau Vidal

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *La giostra degli scambi*
© 2015 Sellerio Editore, Palermo

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

Primera edició: març del 2019

© de la traducció: Pau Vidal Gavilan, 2019

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.
Diagonal, 662-664. 09034 Barcelona
info@edicions62.cat
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Realització Planeta

DIPÒSIT LEGAL: B. 4.616-2019
ISBN: 978-84-297-7764-2

U

A dos quarts de sis del matí, minut amunt minut avall, una mosca que feia estona que semblava morta, enganxada al vidre de la finestra, tot d'un plegat obrí les ales, se les netejà fregant-se-les amb molta cura, arrencà el vol i, després d'un viratge, es va anar a posar al marbre de la tauleta de nit.

Quan va haver considerat amb prou calma la situació, sortí disparada cap al nariu esquerre d'en Montalbano, que dormia com un soc.

En el son, el comissari notà una molèstia molt empipadora al nas i no se li acudí altra cosa que clavar-se una bona plantofada a la cara. Però com que el fet d'estar dormint li impedia calcular la força, el mastegot va tenir dues conseqüències immediates: despertar-lo i esberlar-li el nas.

S'aixecà corrents del llit renegant com un carreter mentre li rajava sang sense parar. A la cuina, buscà un parell de glaçons al congelador i se'ls col·locà a la base del nas, i tot seguit s'assegué amb el cap enrere.

Al cap de cinc minuts la sang s'havia estroncat.

Se'n va anar al lavabo a rentar-se una mica la cara, el coll i el pit, i se'n tornà al llit.

Acabava d'aclucar l'ull quan va tornar a sentir exactament la mateixa molèstia d'abans, però aquest cop al nariu dret. Devia ser que la mosca havia decidit canviar de zona d'exploració.

Què podia fer per treure's aquella santa murga de sobre?

Atesa l'experiència recent, certament l'estratègia de la plantofada no semblava gaire adequada.

Sacsejà lleugerament el cap, però res: la mosca no solament no va fugir sinó que s'endinsà encara una mica més nariu amunt.

I si l'espantava?

—Ahhh!

Li va sortir un crit tan fort que es va eixordar ell mateix, però aconseguí l'objectiu. La nosa havia desaparegut.

Ja tornava a agafar el son quan va sentir altre cop la bestiola passejant-se-li pel front. Mentre reprenia la lleteria de mecàsums decidí d'experimentar una nova estratègia.

Agafà el llençol amb totes dues mans i l'estirà ben amunt del front, fins a quedar tapat del tot. Així la mosca no trobaria ni un mil·límetre de pell lliure, encara que cobert d'aquella manera li faltés l'aire.

Va ser una victòria ben efímera.

No havia passat ni un minut que sentí perfectament com l'insecte li aterrava damunt del llavi inferior.

Era evident que la mala pècora, en comptes de sortir volant, s'havia quedat sota el llençol.

L'envaí un descoratjament inesperat. No hi tenia res a fer, contra aquell insecte maleït.

«L'home fort sap reconèixer la derrota», es digué, mentre s'alçava del llit resignat, en direcció al lavabo.

En tornar a l'habitació disposat a vestir-se, just quan estirava la mà per agafar els pantalons que tenia a la cadira, de cua d'ull veié la mosca damunt de la tauleta de nit.

La tenia a tret, i ho va aprofitar.

Amb un gest fulminant, alçà la mà dreta i la deixà caure de cop. La mosca, esclafada, li quedà enganxada al palmell de la mà.

Mentre se'n tornava al lavabo a rentar-se la mà, anava cantussejant, satisfet de la victòria.

Però quan entrà altre cop al dormitori amb el pas cofoi dels vencedors, quedà garratibat.

Una mosca es passejava pel coixí.

O sigui que n'hi havia dues! I ell quina havia esbandit? La innocent o la culpable? I si per casualitat havia mort la innocent, no podia ser que un dia o altre algú li retragués l'error i l'hi fes pagar?

«Però es pot saber què putes t'empatolles, ara?», es digué.

I començà a vestir-se.

Quan es va haver pres la palangana matinal de cafè i va estar vestit com Déu mana, obrí la porta del balcó i sortí a veure quin dia feia.

El panorama era de postal: platja de sorra daurada, mar blava i cel clar sense el menor rastre de núvols. Fins i tot, a l'horitzó, es distingia una vela.

En Montalbano respirà fondo per omplir-se els pulmons d'aire salí, d'aquell que el reviscolava.

A mà dreta, tocant a l'aigua, es va fixar en dos homes que es discutien. Malgrat que la distància no li deixava sentir-ne les paraules, a jutjar pels moviments alterats i nerviosos de braços i mans, la discussió devia ser força animada.

Aleshores, tot d'una, un dels dos va fer un gest que en Montalbano, en un primer moment, no va distingir prou bé: com si, en projectar la mà dreta endavant, el sol hi hagués fet lluir un reflex.

Era indiscutiblement una fulla de ganivet. L'altre reaccionà blocant-li la mà amb les seves alhora que li clavava un cop de genoll als pebrots. Tot seguit els dos cossos s'abraçaren, perderen l'equilibri i caigueren a terra, però això no els va impedir continuar rodolant ferotgement damunt la sorra.

Sense pensar-s'ho més, el comissari saltà de la terrassa i arrencà a córrer cap a ells. A mesura que s'hi acostava n'anava sentint els crits.

—D'avui no passes, fill de mala mare!

—Tu sí que estàs acabat!

Hi arribà traient el fetge per la boca. Un dels dos tenia l'adversari immobilitzat a sota. Assegut damunt la panxa de l'altre i amb els genolls immobilitzant-li els braços oberts, li estava clavant un bon raig de mastegots a la cara.

En Montalbano, sense més miraments, el desequilibrà d'una bona coça lateral. Agafat per sorpresa, l'home caigué de costat damunt la sorra mentre cridava:

—Ves que encara té lo ganivet!

El comissari es girà ràpidament.

Efectivament, l'home que fins ara havia estat a terra s'alçava amb una navalla a la mà.

Havia comès un gran error. Un equívoc. El més perillós dels dos era el de sota. Però en Montalbano no li donà temps de res. D'una altra coça el retornà a la posició d'abans, a terra, de panxa enlaire. La navalla va sortir disparada.

L'altre, que mentrestant havia tingut temps de tornar-se a aixecar, no desaprofità la situació favorable i es

llançà novament damunt de l'adversari. Reprengué la pluja de pinyacs.

Tornaven a ser al punt de partida.

Aleshores en Montalbano s'ajupí i engrapà l'atonyinador pels muscles amb la intenció de tirar-lo enrere. Però com que l'altre no va oferir resistència, qui va perdre l'equilibri va ser en Montalbano, que caigué d'esquena a terra tot arrossegant l'atonyinador damunt seu.

L'home del ganivet, rapidíssim, se'ls llançà a sobre. L'atonyinador clavava coces a l'aire mirant d'encertar els dallonses del comissari, que estovava l'atonyinador amb el puny esquerre i amb el dret el paio de sobre, que per la seva banda amb una mà provava de buidar un ull al comissari i amb l'altra feia el mateix amb l'atonyinador.

Al cap de ben poc allò era una mena de bola amb sis braços i sis cames que rodolava per la sorra; una bola xiscladora que engegava mecàsums, mastegots, queixes, cops de genoll i amenaces. Fins que...

Fins que una veu, molt a prop d'ells, no els comminà, imperativa:

—Quiets o dispero!

Tots tres pararen de cop i alçaren l'esguard.

La persona que havia cridat era un caporal dels carabinieri que els apuntava amb una arma llarga. Darrere seu, un agent sostenia la navalla a la mà. Devien estar fent la ronda per la carretera que vorejava la platja quan havien vist la baralla i havien decidit d'intervenir.

—Aixequeu-vos!

Tots tres es van posar drets.

—Vinga, en marxa! —ordenà el caporal tot fent senyal amb el cap d'adreçar-se cap a un furgó que hi havia a la carretera, amb un altre agent al volant.

«Què he de fer, revelar-me com a comissari o no revelar-me?» fou el dubte hamlètic d'en Montalbano mentre s'acostaven al vehicle policial.

Decidí que el millor era revelar de seguida la seva identitat per tal d'aclarir l'equívoc.

—Un moment —va dir, aturant-se—. Jo soc...

El grup també s'aturà, mirant-lo.

Però no va poder continuar.

Perquè en aquell moment va recordar que no duia la documentació a sobre.

—Què, ens ho dius o no, qui ets? —demanà, irònic, el caporal.

—Ho diré al vostre tinent —respongué en Montalbano tot reprement el pas.

Per sort el furgó tenia la part posterior tapada, si no tot el poble hauria pogut veure el comissari Montalbano arrestat pels carabinieri. La riota hauria estat de les que fan època.

Un cop a la caserna dels carabinieri els introduïren, i no precisament amb bones maneres, en una sala força espaiosa. El caporal va anar a seure darrere d'un dels dos escriptoris que hi havia.

S'ho va prendre amb calma. S'allisà la roba, analitzà detingudament un bolígraf, llegí alguna cosa en un butlletí, obrí un calaix, hi buscà ves a saber què, el tancà, s'escurà la gola i per fi va engegar.

—Començarem per tu —digué mirant en Montalbano—. Carnet d'identitat?

El comissari, veient que la situació no prometia gaire, canvià de tema.

—Jo no hi tinc res a veure, amb la baralla —declarà amb veu ferma—. M'hi he ficat per separar-los. Ells mateixos, que per cert no els conec de res, ho poden testimoniar.

I es girà a mirar els dos homes, palplantats tres passes darrere seu sota custòdia d'un agent.

Aleshores va passar una cosa inesperada.

—Jo l'únic que sé és que m'has cardat una coça aquí a les costelles que encara me fa mal —va dir l'atonyinador.

—I a mi una altra a la cara —s'hi afegí el del ganivet.

En un tres i no res en Montalbano es va fer càrrec de la situació. Aquell parell de malparits l'havien reconegut i ara s'ho estaven passant pipa complicant-li l'existència.

—Ja veuràs com te les faig passar, les ganes de fer-te el viu —digué el caporal amb to amenaçador—. Dona'm el carnet d'identitat.

Res a fer, havia de dir la veritat.

—No el duc a sobre.

—Per què no?

—Me l'he deixat a casa.

El caporal s'aixecà de la cadira.

—És que visc en una torre que...

El caporal se li plantà a davant.

—...queda just a la platja mateix. Aquest matí...

L'apuntat l'agafà per les solapes.

—Soc un comissari! —vociferà en Montalbano.

—Sí, i jo un cardenal! —respongué el caporal mentre el començava a sacsejar endavant i endarrere, amb tanta força que semblava que el cap li hagués de caure com una pera madura.

—Què passa aquí dins? —demanà el tinent dels carabinieri que comandava en aquella comissaria i que havia sentit el crit.

El caporal, abans de deixar anar en Montalbano, encara li va clavar una última sacsejada.

—He enxampat aquests tres en plena baralla. Un tenia una navalla i tot. I aquest em surt dient que...

—Ja ha donat les seves dades?

—No.

—Deixi'l anar i porti-me'l al despatx.

El caporal mirà amb sorpresa el seu superior.

—Però...

—Caporal, és una ordre —el tallà amb duresa el tinent mentre sortia de la sala.

En Montalbano l'aplaudí mentalment. La seva intervenció tenia per objectiu evitar-los el ridícul a tots dos, perquè el tinent i el comissari es coneixien perfectament.

Tot travessant el passadís, el caporal, desconcertat, li demanà en veu baixa:

—Digui'm la veritat: és comissari o no?

—I ara! —el tranquil·litzà en Montalbano.

Un cop aclarit l'equívoc i acceptades les excuses del tinent, en Montalbano es trobà a la porta del carrer.

Havia de passar per casa per força, perquè amb la baralla no solament anava ple de sorra de cap a peus, sinó que a sobre se li havia estripat la camisa i li faltaven dos botons de l'americana.

El més fàcil seria arribar-se a comissaria, que quedava a un quartet a peu, i que l'acompanyessin en cotxe a Marinella.

Es posà en marxa.

Però com que tenia l'ull esquerre i l'orella dreta adolorits, s'aturà un moment a mirar-se en un aparador.

L'ull, que s'havia endut un bon cop de puny, ja començava a mostrar la típica coloració blavosa tot al voltant, mentre que a l'orella es distingien perfectament les marques de dues dents.

Tan bon punt el va veure, en Catarella va emetre un udol més propi d'una bèstia ferida que no d'un ésser humà. I immediatament el metrallà a preguntes:

—Menstre, què ha passat? Un trescament a mà armada? O a mà sense armar? Embroscada? Rumbatori? Què ha estat, digui? O un incident d'antimòbil? O una explosió? Incendi dolorós?

—Tranquil, Catarella —el tallà el comissari—. Només he caigut i prou. Cap novetat?

—Nossenyor. Ai, sí, aquest matí ha passat un senyor que volia parlar personalment en persona amb vostè.

—Ha deixat el nom?

—Sí, Alfredo Pitruzzo.

No coneixia cap Pitruzzo.

—En Gallo hi és?

—Sissenyor.

—Doncs digue-li que l'espero a fora, que m'ha d'acompanyar a casa.

Quan van ser a Marinella es va fixar que a l'aparcament hi havia, a més del seu, un altre cotxe. Acomiadà en Gallo, obrí la porta i entrà. En sentir-lo, l'Adelina sortí de la cuina i només de veure'l també es va posar a bramar.

—Ai marededéudelcel, què us ha passat? Mare meva, i quin dia que duc, quin dia!

A què es referia l'Adelina? Què li devia haver passat?

—Adelineta, m'estàs espantant.

—És que estic neguitosa perquè aquest matí quan soc arribada hai trobat la casa buida, sense ningú i amb la porta del balcó oberta. I si cap pinxo que passés per aquí s'enduia ves a saber què? Després, mentre era a la cuina, hai sentit que entraven per la terrassa, i com que m'hai pensat que éreu vós, hai tret el cap. Però vet aquí que no, era un

home que no sé pas què buscava. Jo que em dic aquest és un lladre, i agafo una bona paiella i torno a sortir. I com que en aquell moment estava d'esquena, pam!, jo que li clavo un cop de paiella al cap. I ja me'l tens a terra estabornit. Llavòrens l'hai lligat de peus i mans amb una corda, l'hai mordassat i l'hai ficat al quarto de les escombres.

—I com saps que era un lladre?

—Ai, no ho sé pas. Però vaja, un que es fica a casa de la gent d'aquesta manera...

—Però com és que després no has trucat de seguida a comissaria?

—Oh, perquè bé m'havia d'ocupar de la pasta al forn, primer, no?

En Montalbano, satisfet de la resposta, se'n va anar cap al quartet de les escombres. L'home, assegut a terra, se'l va mirar espantadíssim.

Només de veure'l el comissari va descartar que fos cap lladre. Era un seixantí massa ben vestit i d'aspecte arreglat. L'ajudà a aixecar-se i, tan bon punt li va haver tret la mordassa de la boca, l'home xisclà:

—Auxili!

—Que soc el comissari Montalbano!

Però l'altre, com si sentís ploure.

—Auxili! —bramà encara més fort.

I a més havia començat a tremolar.

—Auxili! Per favor!

Ja no sabia ni què deia i no hi havia manera de fer-lo callar. En Montalbano prengué una ràpida decisió: el tornà a emmordassar.

Mentrestant l'Adelina, en sentir els crits, havia sortit corrents de la cuina.

L'home tenia els ulls tan esbatanats de l'esglai que sem-

blava que en qualsevol moment li haguessin de sortir de les òrbites. Estava massa esporuguit per raonar, per això ara no hauria estat bona idea deslligar-lo.

—Ajuda'm, va —digué el comissari a l'Adelina—. Jo l'agafo per l'esquena i tu pels peus.

—On el voleu dur?

—Allà a la poltrona de davant de la tele.

Mentre el traginaven com un sac, el comissari anava rumiant una versió dels fets que solucionés l'embolic. Quan el va tenir assegut, li va preguntar:

—Si dic que li portin un got d'aigua em promet que deixarà de cridar?

L'home acotà unes quantes vegades el cap en senyal d'assentiment. Mentre li deslligava la mordassa, l'Adelina tornà amb un got d'aigua i l'hi va fer beure a poc a poc. El comissari no li tornà a posar el mocador.

Al cap de pocs minuts l'home semblava més calmat, i ja no tremolava. En Montalbano agafà una cadira i s'assegué davant seu.

—Si no es veu amb cor de parlar, contesti'm fent que sí o que no amb el cap. Em reconeix? Soc el comissari Montalbano.

L'home va fer que sí.

—Llavors com pot pensar que jo, que ni tan sols el conec, li vulgui fer cap mal? Amb quina intenció?

L'home se'l mirà amb ulls desconfiats.